

ZENDING EN EVANGELISATIE

EVANGELISATIE CONGRES.

Het voorloopig bestuur van het verband van Evangelisatiecommissies van de Gereformeerde Kerken in Nederland besloot de jaarlijkse evangelisatieconferentie te houden in Hattem, en wel op Dinsdag 29 en Woensdag 30 Juli a.s. Op Maandag 28 Juli zal daaraan voorafgaan de jaarvergadering en een bidstond.

Allen Evangelisatiecommissies wordt verzocht, zich op dit congres te vertegenwoordigen, terwijl voorts ieder lid onzer Kerken welkom is.

Het programma ziet er als volgt uit:

Maandag 28 Juli:

2 uur: Jaarvergadering (nadere plaats wordt nog bekend gemaakt); daar komt aan de orde: a. een verslag der werkzaamheden van het voorloopig bestuur; b. reglementsherziening; c. bestuursverkiezing).

8 uur: Bidstond; voorganger ds J. O. Mulder, Hattem. Na afloop begroetingssamenkomst.

Dinsdag 29 Juli:

- 9.— uur: Opening.
9.30 „ Referaat over het zondagschoolwerk, door ds F. de Vries, 's-Gravenhage—O., gevolgd door bespreking.
12.30 „ Pauze.
2.— „ Referaat over het huisbezoek, door prof. C. Veenhof, Kampen, gevolgd door bespreking.
5.— „ Pauze.
7.30 „ Behandeling van actuele vragen, die de commissies tot 12 Juli bij den secretaris van het Verband kunnen indienen.
10.— „ Dagsluiting door ds C. van Ommen, Wezep.

Woensdag 30 Juli:

- 9.— uur: Opening.
9.30 „ Referaat over de activeering van gemeentelieden, door ds C. H. Lindeboom, Kampen, gevolgd door bespreking.
12.— „ Slotwoord door ds J. Smelik, Apeldoorn. Sluiting van het congres.

In den namiddag zal misschien een gezamenlijk uitstapje gemaakt kunnen worden.

De Evangelisatiecommissie te Hattem nam de nadere regeling van dit congres op zich (adres: A. Neuteboom Jr, secr. centr. comm. evang. Geref. Kerk, Apeldoornseweg 305 c, Hattem). De bedoeling is, dat de deelnemers bij de leden van de Geref. Kerk te Hattem zullen logeeren.

H. BOUMA, wnd. secr. Verbandsbestuur, Molenstraat 14, Assen.

(Verzoeken plaatselijke en classicaie of provinciale kerkbladen deze gegevens over te nemen.)

genade omringd", ja, ze worden „er mede overgoten"¹⁴⁾, maar daarbij en daarom en daarna worden ze tegelijk opgeroepen om den eenigen God aan te hangen, te betrouwen en lief te hebben!

Juist omdat de doop alléén en geheel Gods genade verzegelt, kan hij verplichten tot een nieuwe gehoorzaamheid. Want zóó wordt geëischt een gehoorzaamheid welke ontspringt aan Gods genade! Het is een nieuwe gehoorzaamheid, „omdat God ons in den doop betuigt en verzegelt, dat Hij ons tot Zijne kinderen en erfgenamen aanneemt; — een nieuwe gehoorzaamheid, die aanvangt en ontspringt, bij ouden en bij jongen, uit het leven der opstanding van CHRISTUS, nadat Hij in onze plaats en voor onze zonden zich had overgegeven in den doop; — een nieuwe gehoorzaamheid, die ontstaat, wanneer wij den H. Geest in ons laten werken (Catechismus vr. 103), „om ons toe te eigenen hetgeen wij in CHRISTUS hebben, namelijk de afwassing onzer zonden, en de dagelijkse vernieuwing onzes levens“¹⁵⁾.

Op welk een innige wijze de in den doop verzegelde belofte en de door den doop geëischte gehoorzaamheid verbonden zijn teekent Wormser op de volgende prachtige wijze:

„Door den doop staan dus al de gedoopten, zonder uitzondering, op den grondslag van volkomen genade. Er wordt niets vereischt om de eeuwige heerlijkheid te beërven dan een leven uit dien doop.

Schuldig en ellendig in zichzelf, staan zij in een eeuwig verbond der genade met den Vader, den Zoon en den H. Geest, om te ontvangen vergeving, verlossing en heiliging.

¹⁴⁾ Idem, p. 35 — 28. ¹⁵⁾ Idem, p. 56/7 — 46/7.

Amice frater,

Een der giftigste boeken, die ooit over Calvijn en de Reformatie zijn geschreven, verscheen in het jaar 1934 van de hand van den bekenden internationalen schrijver Stephan Zweig. De Fransche vertaling heeft ten titel: Castellion contra Calvin.

Zweig behoorde tot die allerwege populaire schrijvers, die bij voorkeur hun werken wijdden aan bekende historische figuren.

Zoo Emil Ludwig met zijn „Napoleon" of „Goethe", Maurois, de beste naar ik meen, met zijn „Eduard VII" of „Disraeli", Zweig zelf met zijn „Cesar Borgia". Steeds schitterende stijl, boeiende teekening, zeer onderhoudende lectuur, maar licht en luchtig en niet steeds betrouwbaar. Meer historische roman, dan echte geschiedbeschrijving.

Zweig nu was zeer diep getroffen door het optreden van zeker een der meest miserabele figuren in de geschiedenis der menschheid, zijn tijdgenoot Hitler. Hij kende een nameloze angst voor de tyrannie van den nationaal-socialist. Daarin gelijk aan de Nederlandsche schrijvers Du Perron en Menno Ten Braak, die grooten invloed oefenden door hun trotsch geschrift op de Nederlandsche jeugd.

De diepe teleurstelling over den val eener door hen hooggeloopte cultuur, en een verterende angst voor Hitler dreef zowel Zweig als de andere twee in den doop. Zij kenden geen andere uitkomst dan den zelfmoord.

Zweig nu, willende Hitler verklaren, zocht naar een voorlooper in de historie. Hij had zich veel moeite kunnen besparen, want hij teekende immers reeds het monster der Borgia's der Renaissance als type van de ergste misdadigheid.

Maar dit was Zweig niet voldoende. Hij zocht een ergeren misdadiger. En vond dien in — Calvijn, den man der Reformatie.

Het meest ergerlijke van het geval was nog wel, dat hij zijn inlichtingen verkroeg van den Geneefsch pastoor Jean Schorer.

Hoe werkte nu Zweig?

Wel, de sinistere, zwarte figuur van Calvijn diende hem tot den donkeren achtergrond, waarop de lichtende gestalte van den humanist Castellion, voorvader dan van Zweig, te beter en schooner uitkwam.

Castellion woonde een tijdlang in Genève en trachtte in de kerk der Reformatie in te dringen. Calvijn stelde zich kloek tegenover dezen libertijn, die toen naar Bazel vertrok en, na Servets dood, Calvijn heftig aanviel, om daarna de tolerantie te prediken. O, die humanisten waren zoo lief en zoo zacht. Net als thans nog — behalve wanneer zij met een echten zoon van Calvijn te doen krijgen.

De verhouding van Castellion ten opzichte van Calvijn kan het best worden vergeleken met die van Erasmus tegenover Luther.

Beiden „bezwaarden" van dien tijd, wien het echter verging als de ouders van dien blindgeborene; zij bleven graag aan den veiligen kant van de poort der synagoge. Zij wilden geen „scheurmakers" heeten en „bleven in de kerk". Daarbuiten viel ook niets

Niets wordt van hen, die niets leveren kunnen, gevorderd. Maar daar zij geen stokken en blokken zijn, is het, volgens dat genadeverbond noodig, dat zij genade begeeren; dat zij vergeving, verlossing en heiliging van den Vader, den Zoon en den H. Geest verlangen.

Gerustelijk mogen zij staat maken op volkomen vergeving, verlossing en heiliging; en hetgeen door sommigen met zoo angstvallige voorzichtigheid wordt teruggelaten, wordt ons in het genadeverbond verzegeld om er ons geheel en al aan over te geven en ons daarin te verdiepen.

Het tweede deel van het genadeverbond heeft toch in het eerste deel zijn grond, en zoo men omtrent vergeving, verlossing en genade karig is, is nieuwe gehoorzaamheid volstrekt onmogelijk. Nieuwe gehoorzaamheid ontspruit alleen uit de volle overgave van zichzelf in de verlossing, zoo als die bestaat in vergeving en heiliging.

Vrij mogen wij in die verlossing roemen; daartegen mag geen enkel bezwaar worden in den weg gelegd; die verlossing is ons verzekerd en verzegeld in den doop.

Doch onze roem moet niet ijdel wezen, en de verlossing moeten blijken geven dat zij verlost zijn. Roem vrij in de verlossing van schuld; maar dan ook in de verlossing van zonde; want CHRISTUS verwierf niet alleen vergeving, maar ook heiliging.

Geloof dit vrij en ruim en krachtig, want daarop rust de vermaning en verpligting, door den doop ons voorgehouden en ons opgelegd, tot een nieuwe gehoorzaamheid: „namelijk, dat wij den eenigen God, Vader, Zoon en H. Geest aanhangen, betrouwen en liefhebben van ganschen harte, van ganscher ziele, van ganschen gemoede, en alle krach-

ten; dan onaangenaamheden te verwachten. Toen nog heel wat erger dan nu.

Castellion, de nobele humanist, de verdraagzame, verlichte mensch.

Maar Calvijn, de despoot, belust op niet dan macht, vervuld met een demonischen ijver, tot verdelging van wie hem tegenstond. Verzwakt door een ascetisme, dat Hitler immers ook kende, naar men zei.

Het portret kreeg al meer gelijkenis met den Duitschen tyran van deze eeuw. En de persoon van Calvijn werd op de meest ergerlijke manier naar beneden gehaald.

Servet was een gevaarlijke ketter, die reeds door de roomsche curie geschikt werd geacht voor den brandstapel, maar die deze voor hem minder aangename waardeering wist te ontkomen door in Genève veiligheid te zoeken. Daar zette hij zijn gevaarlijke propaganda voort, zijn brutale loochening van God-Drieëenig.

Calvijn gevoelde zich daaromtrent zeer ongerust. Wij hebben alle reden dat ook te zijn. Want een samenleving kan niets ergers treffen en er is geen grooter gevaar voor de vrijheid in den staat en in de maatschappij dan dat een mensch de Drieëenheid durft te weerspreken.

Maar het kenmerkende van die dagen was, dat de overheden meenden de roeping te hebben zulke ketterij tegen te staan met haar zwaard. En dat ook Calvijn van oordeel was, dat het tweestijdend woord der Schrift deze hulp der overheid behoeft. Dit was naar onze overtuiging een vergissing.

Een vergissing, die echter voor dien dag zeer begrijpelijk was.

Zweig doet geen enkele poging om te letten op den tijd waarin Calvijn leefde en op de omstandigheden, waarin de stad Genève verkeerde.

Wie weet thans niet, hoe deze stad, die zich van de Savoische en Roomsche bloedige tyrannie had vrijgevochten, elken dag gevaar liep overrompeld te worden door den van buiten loerenden vijand.

Alle innerlijke twist kon voor de kracht naar buiten uiterst gevaarlijk worden. De strijd voor de vrijheid van den staat was toen zeer nauw verbonden met dien om de vrijheid der kerk.

Daar is thans, naar ik meen geen ernstig historicus, die niet toegeeft, dat geen man, in geen tijd, ooit meer voor de vrijheid der volkeren, voor den kamp tegen booze tyrannie heeft gedaan dan Calvijn.

De Calvinistische reformatie is de bron en de waarborg onzer constitutionele vrijheden. Laat men die stelling van onzen Groen eens weerleggen. Er is menige poging daartoe verricht, doch geene is geslaagd.

Als Zweig nog leefde, zou men hem de vraag kunnen stellen, of het hem kon ontgaan, hoe in het verzet tegen Hitlers tyrannie de zonen van Calvijn allereerst op den voorgrond stonden, terwijl het nageslacht van Castellio of zich neutraal hield of zich gewillig boog onder het nazi-juk.

Maar dat alles verstond Zweig, vervuld met haat tegen den Christus der Schriften en Zijn getrouwe dienstknechten, niet.

Calvijn was de voorlooper van Hitler.

Hij wilde den doop van Servet. Hij, die heerschte in Genève met een geweldige tyrannie, die niets ontzag, dreef Servet naar den brandstapel. En hij miste den moed die terechtstelling bij te wonen, maar, ware hij er geweest, gewis zou hij door Zweig zijn getee-

ten; de wereld verlaten, onze oude natuur dooden, en in een nieuw godzalig leven wandelen".

Laat dan vrij en onbeperkt het gansche hart, de gansche ziel, het gansche gemoed, en alle krachten van vergeving en genade doordringen worden, opdat die allen den Heere worden geheiligd. Het regt daartoe is u reeds dadelijk na uwe geboorte in den kinderdooop verzegeld.

Gelooven moogt ge dus vrij en onbeperkt, in dezen weg is geene dwaling mogelijk; integendeel, het gevaar ligt in het niet-gelooven van den inhoud van uwen doop.¹⁶⁾

Omdat nu de doop de verbondsbelofte verzegelt, de belofte die onafscheidelijk is van, ja onbestaanbaar zonder de roeping tot gehoorzaamheid is hij „een vertroostend en een bestraffend, een uitlokkend en een bedreigend getuigenis". De onderhouding ervan brengt de doopelingen „in zoo naauwe en waarachtige betrekking met CHRISTUS, dat het Hem in waarheid omhelst door het geloof en Hem individueel en nationaal eerbiedigt en erkent als zijn Heer; of — (hetgeen de Jood en de Heiden niet kunnen doen), Hem verraadt met een kus".¹⁷⁾

En zoo blijkt tevens dat de doop „tweeërlei" kracht bezit: hij behoudt de geloovigen, maar verderft de wederspannigen. Dit is bij zijne instelling dadelijk aangekondigd: „die geloofd zal hebben, en" (dien ten gevolge) „gedoopt zal zijn, zal zalig worden. Maar die niet zal geloofd hebben", (en dien ten gevolge den doop geweigerd of verwaarloosd zal hebben) „zal verdoemd worden". Marc. XVI: 16¹⁸⁾.

C. V.

¹⁶⁾ Idem, p. 57/8 — 47/8.

¹⁷⁾ Idem, p. 45 — 36. ¹⁸⁾ Idem, p. 88 — 83.